

עתודות קרן פנסיה לשכירים ועצמאיים בע"מ

דו"ח דירקטוריון ליום 31.12.2020

תוכן הענייניםדף

3	פרק 1: תיאור תמציתי של קרן הפנסיה ושל החברה המנהלת
7	פרק 2: תיאור הסביבה העסקית
15	פרק 3: מאפיינים והתפתחויות בענף הפנסיה
16	פרק 4: מצב כספי של קרן הפנסיה
16	פרק 5: תוצאות פעילות
17	פרק 6: תחזית תזרימי כספים
19	פרק 7: סקירת התפתחות כלכלית במשק ושוק ההון
24	פרק 8: ניהול סיכונים
26	פרק 9: הערכת בקורות ונהלים לגבי הגילוי

עתודות קרן פנסיה לשכירים ועצמאיים בע"מדו"ח הדירקטוריון ליום 31 בדצמבר 20201. תיאור תמציתי של קרן הפנסיה ושל החברה המנהלת:א. מבנה ארגוני

קרן הפנסיה עתודות (להלן – "הקרן" או "עתודות") אושרה לפעילות בשלהי שנת 1993. החל מיום 1/1/2007 הקרן מנוהלת על ידי החברה המנהלת "עתודות קרן פנסיה לשכירים ועצמאיים בע"מ" (להלן – החברה).

להלן מבנה הבעלות בחברה המנהלת:

<u>שם החברה</u>	<u>% האחזקה</u>
ביטוח חקלאי א.ג.ש.ח בע"מ	50%
כלל חברה לביטוח בע"מ	50%

לחברה רישיון מבטח כמתחייב מחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), תשמ"א – 1981. מטרת החברה המנהלת הינן להחזיק ולנהל קרנות פנסיה ותיקות. נכון למועד הדוח, בחברה מועסקים שבעה עשר עובדים וביניהם מנכ"ל, מנהל כספים, קצינת ציות, מנהלת סיכונים וכלכלנים. כמו כן, החברה נעזרת במיקור חוץ לקבלת שירותים נוספים וביניהם ניהול השקעות, תפעול קרן הפנסיה, ביקורת פנימית, ייעוץ משפטי ועוד.

ב. תחום פעילות

עתודות הינה קרן ותיקה מאוזנת שהוקמה בשנת 1993. הקרן הוקמה במקורה על ידי אגודת הביטוח החקלאי בשיתוף עם סוכנות הביטוח (דאז) מבטח שמיר. בקרן כ- 21,000 עמיתים. ככל קרנות הפנסיה הותיקות, נסגרה עתודות בפני מבוטחים חדשים החל משנת 1995 ואוכלוסיית מבוטחיה הינה אוכלוסייה מוגדרת וקבועה למעט, מקרים חריגים של הצטרפות על פי הסדרי רציפות מפנסיה תקציבית.

עתודות פועלת בשיטת הגדרת זכויות כאשר מודל הפרשות והתשלומים של עתודות מבוסס על שיטה של "מנות פנסיה". העיקרון המנחה במודל זה הינו פילוח כל תשלום לרכיבי הכיסוי השונים בשיעורים משתנים בהתאם לטבלאות אקטואריות המבוססות - בין היתר - על גיל/מגדר/שנת לידה של החוסך. הקרן מנוהלת כקרן מאוזנת. ההתחייבות האקטוארית מחושבת על בסיס אישי וכל עודף (גרעון) אקטוארי מחולק בין עמיתי הקרן על ידי התאמת זכויותיהם.

עתודות מפעילה שלושה מסלולי פנסיה: המסלול הראשון - פנסיית זקנה רגילה לעמית; המסלול השני - פנסיה מקיפה לעמית; והמסלול השלישי - פנסיית זקנה לעמית בקבוצה. פנסיית הזקנה לעמית בקבוצה מכילה אלמנטים נוספים (מוגבלים) מעבר לפנסיית הזקנה הרגילה.

בקרן קיימות כ- 100 בועות אקטואריות שחלקן בועות קיבוציות. דהיינו, בועה כקיבוץ, וחלקן בועות משפחתיות. לכל אחת מהבועות מנוהל מאזן אקטוארי נפרד. כלומר, בעוד קרנות פנסיה רגילות מקיימות איזון אקטוארי בקרב כלל העמיתים שלהם (או בקרב קבוצות גדולות של אלפי/עשרות אלפי מבוטחים) קרן עתודות מנהלת מאזן אקטוארי פרטני לכל קבוצה בנפרד. לפרטים בדבר חקיקת כרית הביטחון – ראה פירוט בביאור 12 ב' לדוחות הכספיים של קרן הפנסיה.

ג. אירועים מהותיים בתקופת הדוח

- במהלך שנת 2020 חלה התפרצות של מגפת "הקורונה" במדינות רבות בעולם, כחלק מתהליך בלימת התפשטות נגיף הקורונה בישראל, ובדומה למדינות אחרות, נקטה ישראל בשורת צעדים, במסגרתם פרסם משרד הבריאות הישראלי סדרת מגבלות על פעילות והתנהלות כלל הציבור בישראל, אשר השפיעו באופן מידי על פעילות המשק בכלל ועל שוק ההון בפרט. ההגבלות התמתנו, יחד עם זאת, המשך ההתמודדות עם המגיפה והסיכון של גלים נוספים ממשיכים להשפיע על פעילות המשק והמצב הכלכלי בארץ ובעולם ומגבלות הפעילות והתנועה מותאמים באופן תדיר בהתאם להתפשטות המגפה. בעקבות המשבר החלה תנועתיות בשוק ההון אשר משפיעה על היקף הנכסים המנוהלים של הקרן. החברה בחנה את השפעתו של משבר הקורונה על השווי ההוגן של נכסי ההשקעה הלא סחירים שבניהול הקרן ובהתאם בחנה את הצורך בירידת ערך בהשקעותיה הלא סחירות בהם נתגלו סממנים לירידת ערך, תוך שימוש במידע הזמין ביותר שברשותה. לפרטים בדבר טיוטת דוח ביקורת מטעם הממונה על רשות שוק ההון ראה באור 5.18. לדוחות הכספיים של החברה המנהלת.

שינויים שחלו בתקנון הקרן

בחודש מאי 2018 הוגשה בקשה לתיקון תקנון הקרן לצורך עדכון המקדמים האקטואריים בהתאם להנחיות רשות שוק ההון 6-3-2017. ביוני 2019 התקבל אישור הממונה לבקשה. החברה הטמיעה את המקדמים החל מיוני 2018. במהלך שנת 2020 הגישה החברה בקשה לתיקון תקנון קרן הפנסיה שבניהולה במסגרתו התבקש אישור הממונה על רשות שוק ההון (להלן: "הממונה") לעדכון ההנחות האקטואריות בהתאם להוראותיו של הממונה בחוזר ביטוח: 10-1-2019 וכן, לתיקון הוראת סעיף 51א(ג) לתקנון הקרן העוסק במנגנון הפחתת מנות הפנסיה שנרכשו עד ליום 31.12.2012. נכון למועד אישור הדוחות טרם התקבל אישור הממונה לשינויים המבוקשים.

הרכב ההכנסות בתקופת הדו"ח (באלפי ש"ח)

להלן פירוט ההכנסות מהשקעות:

לשנה שהסתיימה ביום 31 לדצמבר		
2019	2020	
3,206	(34,957)	<u>ממזומנים ושווי מזומנים</u>
		<u>בניירות ערך שאינם סחירים</u>
654,675	168,333	אגרות חוב ממשלתיות
62,726	(2,882)	אגרות חוב אחרות
49,544	90,354	מניות וניירות ערך אחרים
766,945	255,805	
		<u>בניירות ערך סחירים</u>
319,482	126,354	אגרות חוב ממשלתיות
107,331	34,663	אגרות חוב אחרות
291,595	153,526	מניות וניירות ערך אחרים
718,408	314,543	
69,604	899	<u>בפיקדונות בבנקים והלוואות לאחרים</u>
1,558,163	536,290	סה"כ הכנסות

ד. התפתחויות או שינויים מהותיים בהסכמי ביטוח משנה בהשוואה לשנים קודמות:

אין לקרן או לחברה ביטוח משנה.

ה. מבנה ניהול ההשקעות:**מערך ניהול ההשקעות**

החברה מנהלת את נכסי קרן הפנסיה שבניהולה באמצעות כנף – כלל ניהול פיננסים בע"מ ("כנף"). כנף עוסקת בניהול השקעות של נכסי התחייבויות תלויות תשואה ושל נכסי קרנות פנסיה וקופות גמל בקבוצת כלל.

ההשקעות מנוהלות, כאמור, על ידי כנף אשר נעזרת ביחידות הסמך השונות בקבוצת כלל: מחקר, נדל"ן, אסטרטגיה, אשראי והשקעות לא סחירות וגזברות.

דירקטוריון החברה מאשר מדיניות השקעות כללית לתיקים המנוהלים. במסגרת זו מאשר הדירקטוריון מסגרות חשיפה לאפיקי ההשקעה השונים בתיקים וכן את מדרג הסמכויות לאישור השקעות שונות בתיקים המנוהלים.

מדיניות השקעות נקבעה בשים לב לאסטרטגיית ההשקעות. במסגרת מדיניות ההשקעות הכללית מנחה הדירקטוריון את ועדת ההשקעות להביא בחשבון שיקולי נזילות ותזרים ההתחייבויות והנכסים בקביעת מדיניות ההשקעות הספציפית השוטפת בתיקים.

כחלק ממדיניות ההשקעות, מאשר הדירקטוריון מדיניות אשראי לצורך ניהול נכסי האשראי של התיקים המנוהלים. במסגרת מדיניות האשראי נקבעים תהליכי עבודה, מדרג סמכויות ומדיניות חשיפות תיק האשראי, בהתייחס, בין היתר, לחשיפה מקסימאלית לווה בודד, לקבוצת לווים,

לענף מסוים וכדומה. מדיניות ההשקעות של התיקים המנוהלים נבחנת במסגרת דיוני ועדת ההשקעות וזאת על בסיס דיווחים, סקירות ומכלול נתונים רלוונטיים לניהול ההשקעות בתיקים המנוהלים, אשר מובאים בפני חברי הועדה. כמו כן, בקר ההשקעות ומנהלת הסיכונים מפקחים על פעילות ההשקעות, תוך שימת דגש על היקפי הפעילות ושיעורי החשיפה בכל סוג של אפיק השקעה ועמידה במגבלות מדיניות ההשקעות והאשראי ובהוראות הדין.

הדירקטוריון מנחה את וועדת השקעות נוסטרו לקבוע מדיניות השקעות ספציפית לתיק הנוסטרו, המנוהל אף הוא על-ידי כנף.

מדיניות ההשקעות הספציפית

בדצמבר 2020 אושרה בדירקטוריון, בוועדת ההשקעות ובוועדת ניהול סיכונים מדיניות השקעות לשנת 2021 הן לקרן הוותיקה - עמיתים שהצטרפו לקרן עד ליום 31 דצמבר 1994 (להלן: "הקרן הוותיקה"), והן לעמיתי תקופת הביניים - עמיתים שהצטרפו לקרן בתקופה ינואר - מרס 1995 (להלן גם: "קרן הרבעון").

במסגרת מדיניות ההשקעות בחברה, נקבעו מסגרות חשיפה לאפיקי השקעה שונים, מדיניות השקעות בכל אפיק, תהליכי התנהלות שוטפים, וכן מדרג הסמכויות על החלטות השקעה בכל אפיק. מדיניות ההשקעה מתייחסת לאפיקי ההשקעה הבאים: מניות, אג"ח ממשלתי (תוך הבחנה בין אג"ח מיועדות לאג"ח סחירות ככל שהדבר רלוונטי), אג"ח קונצרני ונכסים אחרים (קרנות השקעה, נדל"ן וכו'). ההצהרה מציינת את שיעורי החשיפה ומדדי הייחוס הרלוונטיים לכל אפיק.

מדיניות ההשקעות של הקרן נבחנת מדי שבעים בוועדת ההשקעות, וזאת על בסיס סקירות שניתנות ע"י גורמים פנימיים וחיצוניים אשר מביאים בפני הועדה מכלול של נתונים רלוונטיים לניהול השקעות הקופות. במקרים חריגים ולנוכח התפתחויות בשוקים, מכונסת ועדה או שנערך דיון טלפוני מיידי.

נכסי הקרן

היקף הנכסים ליום הדוח בקרן הפנסיה שבניהול החברה ללא נכסי הסיוע הממשלתי והחייבים מסתכם בכ-12 מיליארד ₪, מזה כ-10.3 מיליארד ₪ בעתודות ותיקה ו-1.7 מיליארד ₪ בקרן הרבעון. קצב צמיחה שנתי חזוי של הנכסים כיום הינו כ-3% וצפוי לרדת בשנים הקרובות.

מטרות העל של הקרן (וותיקה + רבעון) הינן:

התיקים מאופיינים במח"מ התחייבויות המוערך בכ-15 שנה עבור זכויות צבורות, בעוד הנכסים מאופיינים במח"מ של כ-9.7 שנים (ללא מיועדות).

החברה משקיעה את רוב נכסיה בנכסי חוב: אגרות חוב ממשלתיות, אגרות חוב קונצרניות בדרוג השקעה, הלוואות פרטיות, אגרות חוב בחו"ל ופיקדונות לטווח ארוך. סך אגרות החוב המיועדות, שהריבית עליהן מובטחת במונחי שווי הוגן, הינו, נכון לסוף שנת 2020 כ-4.0 מיליארדי ₪ בקרן הוותיקה וכ-0.7 מיליארדי ₪ בקרן הרבעון. מאחר וריבית חסרת הסיכון לסוף 2020 נמוכה באופן משמעותי מיעדי התשואה של הקרן, הרי שבכדי להגיע לתשואת היעד נאלצת הקרן, להשקיע גם בנכסי סיכון. השקעת נכסים אלה מתבצעת בהתאם למגבלות שנקבעו בדין וע"פ מדיניות ההשקעות ומדיניות האשראי שקבעו הדירקטוריון וועדת ההשקעות.

נתונים בדבר תיקי הנכסים של הקרן הותיקה וקרן הרבעון
 פילוח לפי אפיקי השקעה : (נתונים ליום 31.12.2020 במונחי שווי הוגן ובאלפי ש"ח).

• נתוני קרן ותיקה:

אחוז מהתיק	היקף חשיפה	אפיק השקעה
1.98%	204,248	מזומנים ושווי מזומנים
38.52%	3,970,252	אגרות חוב ממשלתיות בלתי סחירות
4.16%	428,668	מניות וניירות ערך אחרים בלתי סחירים
14.33%	1,477,348	אגרות חוב ממשלתיות
10.79%	1,112,394	אגרות חוב סחירות אחרות
18.17%	1,873,192	מניות וניירות ערך סחירים
5.89%	607,030	פיקדונות והלוואות
6.16%	634,786	אחרים
100.00%	10,307,918	סה"כ

• נתוני קרן רבעון :

אחוז מהתיק	היקף חשיפה	אפיק השקעה
1.68%	29,782	מזומנים ושווי מזומנים
38.80%	686,635	אגרות חוב ממשלתיות בלתי סחירות
4.01%	71,030	מניות וניירות ערך אחרים בלתי סחירים
14.65%	259,348	אגרות חוב ממשלתיות
12.44%	220,181	אגרות חוב סחירות אחרות
18.93%	334,954	מניות וניירות ערך סחירים
4.93%	87,303	פיקדונות והלוואות
4.55%	80,571	אחרים
100.00%	1,769,804	סה"כ

2. [תיאור הסביבה העסקית](#)

א. מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על תחום הפעילות:

להלן פירוט הוראות דין שפורסמו בשנת 2020 המתייחסות לתחומי הפעילות של החברה:

א.1. [חוזרי הממונה הרלוונטיים לפעילות החברה בתקופת הדוח:](#)

- תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (משיכת כספים של עמית-עצמאי במצב אבטלה), תשפ"א-2021

ביום 2.2.2021 פורסמו תקנות אלו ובמסגרתן נקבעו המועדים והתנאים שבהם רשאי עמית-עצמאי במצב אבטלה למשוך כספים מקופת גמל לקצבה שלא בדרך של קצבה או בדרך של היוון חלק מהקצבה לסכום חד פעמי מקופת גמל לתגמולים. בהתאם לאמור בתקנות, תוקפן הוא עד ליום 31.12.2021. החברה תבחן את התקנות כאמור ותיישם במידת הצורך את ההנחיות הקבועות בתקנות.

- **חוזר גופים מוסדיים 1-9-2020 "עסקה עם צדדים קשורים" מיום 13.1.2020**

ביום 13.1.2020 פורסמו הוראות החוזר המאוחד לעניין עסקה בין צדדים קשורים. מטרת התיקון לאפשר במקרים מאוד חריגים ובכפוף לתנאים שנקבעו בחוזר, ביצוע עסקאות לרכישה ומכירה של נכס לא סחיר בין משקיעים מוסדיים המנויים על אותה קבוצת משקיעים, ובלבד שהעסקה היא לטובת כל המשקיעים המוסדיים הנמנים על אותה הקבוצה. בין התנאים שנקבעו בחוזר לביצוע עסקאות כאמור, נדרש כי ועדת ההשקעות של הגוף המוסדי בחנה ואישרה את העסקה וכן קבעה כי קיימות נסיבות חריגות לביצוע העסקה וכי היא נעשית לטובת העמיתים. תחילתו של החוזר היא ביום 13.1.2020 (יום פרסומו).
- **חוזר גופים מוסדיים 4-9-2020: "אופן הפקדת תשלומים לקופת גמל – עדכון**

ביום 26.3.2020 פורסם עדכון לחוזר בעניין אופן הפקדת תשלומים לקופת גמל. בהתאם להוראות החוזר, מעסיק מחויב בהעברת דיווח ממוכן על הפקדת תשלומים לקופת גמל בהתאם למבנה אחיד שנקבע על ידי הממונה. כמו כן, בהתאם לחוזר, גוף מוסדי מחויב לתת היזון חוזר למעסיק לגבי הדיווח על הפקדת התשלומים. בעקבות פרסום ההנחיות להתמודדות עם התפרצות נגיף הקורונה בתקנות לשעת חירום וההנחיות הנוספות על צמצום הפעילות והתנועה במרחב הציבורי ומתוך רצון להקל על המעסיקים. בעדכון זה, מועד הכניסה לתוקפו של החוזר ביחס למעסיק המעסיק לפחות 4 עובדים אך לא יותר מ-10 עובדים נדחה מיום 25 ביוני 2020 ליום 21 בפברואר 2021.
- **שה. 2020-2016: משבר נגיף הקורונה – הכרזת הממונה על שוק ההון למעבר הגופים המוסדיים לעבודה במתכונת מצומצמת**

ביום 17.3.2020 ובהמשך להנחיות שפרסם משרד הבריאות להתמודדות עם התפרצות נגיף הקורונה, הממונה על שוק ההון הודיע לכל הגופים המוסדיים לפעול לפי הוראות חוזר 2013-9-11 שעניינו המשכיות עסקית בגופים מוסדיים. כמו כן, הממונה הבהיר כי הגופים נדרשים להקצות משאבים מתאימים על מנת שיוכלו להמשיך ולתת שירות ללקוחותיהם בתהליכים חיוניים ולהמשיך לפעול להרחבת עבודת העובדים החיוניים מרחוק תוך ניהול כל הסיכונים הכרוכים בך. החברה יישמה את הנחיות הממונה והיא עוקבת אחר העדכונים וההנחיות השוטפות שמפרסם הממונה מעת לעת.
- **חוזר גופים מוסדיים 3-9-2020: מבנה אחיד להעברת מידע ונתונים בשוק החיסכון הפנסיוני**

ביום 26.3.2020 פורסם עדכון לחוזר מבנה אחיד להעברת מידע ונתונים בשוק החיסכון הפנסיוני. בעקבות פרסום ההנחיות להתמודדות עם התפרצות נגיף הקורונה בתקנות לשעת חירום, וההנחיות הנוספות על צמצום הפעילות והתנועה במרחב הציבורי ומתוך רצון להקל על המעסיקים, הוחלט: על דחיית הוראות הנספחים לחוזר מבנה אחיד שהיו צפויים להיכנס לתוקף ביום 21 ביוני 2020 ליום 22 בנובמבר 2020. נוספה אפשרות לביצוע הפקדת כספים באמצעות הרשאה לחיוב חשבון על בסיס המידע המדווח בקובץ ממשק מעסיקים שבנספח ה' – ממשק מעסיקים. אפשרות זו תיכנס לתוקף ביום 21 בפברואר 2021. בנוסף, לאור פניות שהתקבלו ברשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון, ועל מנת לסייע ביישום הוראות ממשק מעסיקים, הוחלט לדחות את מועד הכניסה לתוקף של הוראות ממשק מעסיקים בדבר כללים

לעניין העברת מידע מבעל רישיון למעסיק ולגוף מוסדי לעניין אופן חלוקת כספים בין קופות גמל (נספח ה'1), שהיו צריכות להיכנס לתוקף ביום 21 ביוני 2020 ליום 21 בפברואר 2021.

• **חוזר גופים מוסדיים 2020-9-5: דיווחים לממונה**

ביום 26.3.2020 פורסמה הוראת השעה בדבר תיקון הוראות החוזר המאוחד לעניין דיווחים לממונה. בעקבות ההכרזה על מצב החירום והתפשטות נגיף הקורונה, ועל מנת להקל, ככל הניתן, על הגופים המוסדיים ולאפשר להם להתמודד עם השינויים שנבעו, בין היתר, מעומסי העבודה החריגים והמעבר של חלק מכוח האדם לעבודה מרחוק, רשות שוק ההון פרסמה הוראות חוזר זה בעניין הקלות בדיווחים לממונה.

• **תזכיר חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ייעוץ, שיווק ומערכת סליקה פנסיוניים) (תיקון מס' 11), התש"ף-2020**

ביום 12 ביולי 2020 פורסם תזכיר חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ייעוץ, שיווק ומערכת סליקה פנסיוניים) (תיקון מס' 11), התש"ף-2020, זאת בהמשך לתזכיר חוק בעניין זה אשר פורסם ביום 7 באפריל 2020, אשר פורסם כהוראת שעה בעקבות נגיף הקורונה, ובמסגרתו הוצע לערוך את השינויים כמפורט להלן לתקופה של שלושה חודשיים בלבד. במסגרת תזכיר החוק מוצע לתקן את סעיף 11(ה) לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ייעוץ, שיווק ומערכת סליקה פנסיוניים), התשס"ה-2005 (להלן: "החוק") ולקבוע, כי יתאפשר לתאגיד בנקאי או למי שעוסק בשמו בייעוץ פנסיוני להעניק ייעוץ פנסיוני באמצעות טלפון או באמצעות אמצעי דיגיטלי.

• **חוזר גופים מוסדיים 2020-9-6: ניהול נכסי השקעה – הוראת שעה על רקע אירועי הקורונה**

ביום 2 באפריל 2020 פורסמה הוראת שעה על רקע אירועי הקורונה המתקנת את הוראות חוזר ניהול נכסי השקעה. חוזר זה מקל בדרישות דיווחי משקיע מוסדי לממונה על חריגה אקטיבית או חריגה פאסיבית מהותית, כך שבמקום חובת דיווח בתוך עשרה ימי עסקים מהמועד שבו התגלתה החריגה לראשונה יוארך מועד הדיווח לתקופה של חודש, וזאת כהוראת שעה למשך שלושה חודשים. עוד נקבע במסגרת חוזר זה כי חריגה מטווח הסטייה כפי שנקבע על ידי המשקיע המוסדי ועד לטווח סטייה של 10 נקודות האחוז, לא תחשב כשינוי במדיניות ההשקעה, אלא תיחשב כחריגה פאסיבית, כך שוועדת ההשקעות תידרש לקבוע את המועד לתיקונה.

• **חוזר גופים מוסדיים 2020-9-9: שירות ללקוחות גופים מוסדיים – הוראת שעה**

ביום 16 באפריל 2020 פורסמה הוראת שעה לחוזר שירות ללקוחות גופים מוסדיים. במסגרת הוראת השעה תוקנה הוראת סעיף 4 להוראת המעבר כפי שנקבעה בחוזר, כך שאפשרו לגופים המוסדיים לחרוג מזמני המענה הנדרשים בחוזר ולהחריג מהמוצע השנתי את נתוני המענה בתקופה שמיום 15 במרץ 2020 ועד למועד פקיעתן של תקנות שעת חירום (הגבלת מספר העובדים במקום עבודה לשם צמצום התפשטות נגיף הקורונה החדש), התש"ף-2020, או כל חיקוק אחר שיבוא במקומו. כמו כן, הרשות נעתרה לצורך של הגופים המוסדיים להיערך

ליישום הוראות החוזר ובמסגרת זו תוקן סעיף התחילה (סעיף 5 להוראת השעה) ותחילתו נקבעה ליום 29 באוקטובר 2020.

• **חוזר גופים מוסדיים 2020-9-11: דחיית מועד פרסום ודיווח דוחות תקופתיים לרבעון הראשון של שנת 2020**

ביום 21 באפריל 2020 פורסמה הוראת שעה בדבר דחיית מועד פרסום ודיווח דוחות תקופתיים לרבעון הראשון של שנת 2020. במסגרת הוראות השעה, הוארכו המועדים האחרונים להגשת הדוחות הכספיים של הגופים המוסדיים בגין הרבעון הראשון לשנת 2020 ב-30 ימים, כך שגוף מוסדי נדרש להגיש את הדוחות התקופתיים עד ליום 30 ביוני 2020 (במקום עד ליום 30 במאי 2020).

• **חוזר גופים מוסדיים 2020-9-12: מבנה אחיד להעברת מידע ונתונים בשוק החיסכון הפנסיוני-עדכון**

ביום 26 במרץ 2020 פורסם תיקון לחוזר בעניין מבנה אחיד להעברת מידע ונתונים בשוק החיסכון הפנסיוני, אשר אפשר למעסיקים לבצע הפקדת כספים לחשבון קופת גמל של עובדיהם באמצעות הרשאה לחיוב חשבון, על בסיס המידע המדווח בקובץ ממשק מעסיקים שבנספח ה' – ממשק מעסיקים. בהמשך ביום 27 באפריל 2020, פורסם עדכון לחוזר אשר קבע, כי על מנת לייעל את תהליך איסוף המידע הרלוונטי עבור המעסיק, המסלקה הפנסיונית תוכל לאמת את ההרשאה של הגורם המתפעל ולהעביר למעסיק את המידע כאמור, בכפוף לכך שלגורם המתפעל קיימת הרשאה לביצוע פעולה לקבלת מידע בגין כספי פיצוי שנצברו בתקופת העסקתם של כל עובדיו של אותו מעסיק. עדכון החוזר נכנס לתוקף ביום 26 ביולי 2020.

• **חוזר גמל 2020-2-2: משיכת כספים מחשבונות קטנים בקופת גמל - תיקון**

ביום 16 ביוני 2020 פורסם תיקון לחוזר משיכת כספים מחשבונות קטנים בקופת גמל. החוזר קבע כי החברות המנהלות יחויבו לשלוח לעמיתים בעלי חשבון קטן עם יתרה צבורה הגבוהה מ-50 ש"ח ונמוכה מ-1,350 ש"ח המחאה בדואר. בעקבות הגידול המשמעותי בשיעור הכספים שנמשכו מחשבונות קטנים לאחר פרסום החוזר, נקבעו במסגרת תיקון החוזר, הוראות למתן הודעות לכלל העמיתים בעלי חשבון קטן (עד ליתרה צבורה בסכום של 8,000 ש"ח), בדבר זכותם למשיכת הכספים, וכן הוראות לגבי חובתה של חברה מנהלת לצרף למכתב המחאה שתאפשר לעמיתים למשוך את כספם, והכל בהתאם למועדים כמפורט בחוזר. החברה יישמה ההנחיות בהתאם לאמור בחוזר.

• **שה. 2020-7397: משבר נגיף הקורונה – הכרזת הממונה על שוק ההון למעבר הגופים המוסדיים לעבודה במתכונת מצומצמת**

ביום 17 במרץ 2020 ובהמשך להנחיות שפרסם משרד הבריאות להתמודדות עם התפרצות נגיף הקורונה, הממונה על שוק ההון פרסם את שה. 2020-2016 במסגרתו הודיע לכל הגופים המוסדיים לפעול לפי הוראות חוזר 2013-9-11 שעניינו המשכיות עסקית בגופים מוסדיים (להלן: "ההכרזה הראשונה").

ביום 17 בספטמבר 2020 הממונה פרסם את שה. 2020-7397 אשר כלל הכרזה נוספת בעקבות החלטות הממשלה על סגר בספטמבר ועבודה במתכונת מצומצמת (להלן: "ההכרזה השנייה"). במסגרת ההכרזה השנייה, הממונה חזר על הנחיותיו כפי שהופיעו במסגרת ההכרזה הראשונה, וכן הנחה את הגופים המוסדיים לעבוד במתכונת עבודה מצומצמת, תוך חיזוק המענה ללקוחות באמצעות הערוצים הדיגיטליים, וכן נקיטת מלוא האמצעים לצמצום הסיכון להדבקות של עובדי הגופים המוסדיים ולקוחותיהם. החברה נערכה ופעלה בהתאם להוראות החוזר כאמור.

• **חוזר גופים מוסדיים 2020-9-15: דירקטוריון גוף מוסדי – הוראות שעה על רקע אירועי הקורונה**

ביום 20 באפריל 2020 פורסמו הוראות שעה על רקע אירועי הקורונה המתקנות את הוראות חוזר דירקטוריון גוף מוסדי במסגרתה נקבעו הקלות לפעילות הדירקטוריון כגון: ביטול חובת הדירקטוריון וועדותיו להתכנס לפחות פעם ברבעון באופן פיזי; התאפשר לדירקטוריון לדחות דיונים בנושאים ודיווחים אשר מועדם קבוע בהוראות הממונה ועוד.

ביום 24 בספטמבר 2020 פרסם הממונה את חוזר גופים מוסדיים 2020-9-15 במסגרתו האריך את תקופה של הוראת השעה בעניין ההקלות בחוזר הדירקטוריון עד ליום 31 בדצמבר 2020.

• **חוזר גופים מוסדיים: 2020-9-17 ניהול סיכונים הלבנת הון ומימון טרור בגופים מוסדיים – תיקון**

חוזר זה פורסם ביום 12.11.2020 והינו מתקן את סימן ב' לחוזר המאוחד, כדלהלן: (א) הוספת הקלות לגבי חשבון אשר הפעילות בו היא פעילות בסיכון נמוך לעניין הליך "הכר את הלקוח" לפי סעיף 2 לצו איסור הלבנת הון. (ב) עודכנו הוראות סעיף 9(ו)4 לחוזר המאוחד שעניינן דיווחים. הוראות אלה קובעות בין היתר כי גוף מוסדי ידווח לממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון מקרים בהם במסגרת חובות הדיווח לרשות המוסמכת התגלו מקרים מהותיים ליציבות או למוניטין של הגוף המוסדי; דיווח לממונה על חקירה בה נחקרים חשדות להלבנת הון או מימון טרור המתנהלת נגד הגוף המוסדי או תאגיד שבשליטתו; ומספר הדיווחים שהועברו לרשות לאיסור הלבנת הון ומימון טרור. (ג) בעקבות פניות שהתקבלו ברשות שוק ההון, ביטוח וחסכון באשר למורכבות הפיתוח וההטמעה של מערכת ממוחשבת לאיתור פעילות חריגה בחשבונות. ניתנה ארכה של חצי שנה לכניסתו לתוקף של סעיף זה.

• **חוזר גופים מוסדיים: 2020-9-16 תיקון הוראות החוזר המאוחד – פרק 4 לשער 5 "ניהול נכסי השקעה" (תיקונים שונים)**

חוזר זה פורסם ביום 18.10.2020. במסגרת חוזר זה נקבעו מספר תיקוני קבע להוראות פרק ניהול נכסי השקעה, בנוסף, נקבעו מספר הוראות שעה שנועדו להתאים את פעילות ההשקעה בגופים להשלכות של המשבר הכלכלי. בתמצית, להלן התיקונים שנקבעו: (א) קביעה כי "שווה מזומנים" ייכלל במסגרת סל השקעה לצורך פעילותו השוטפת של הסל או כבטוחות לנכסי סל ההשקעה; (ב) מתן אפשרות למשקיע מוסדי לנהל סלי השקעה; (ג) הרחבת אפשרות להשקעה של גופים מוסדיים באמצעות סלי השקעה; (ד) מתן פטור לגוף מוסדי מקבלת אישור של ועדת השקעות לעסקת רכישה חוזרת של איגרות חוב על ידי המנפיק; (ה) עיגון כהוראה קבועה את

הוראת השעה המאפשרת לגוף מוסדי להעמיד הלוואה בשיעור גבוה משיעור של 30% לחוסכים שיש להם מקור הכנסה חודשי קבוע. (ו) עדכון של רשימת חברות הדירוג המאושרות לדירוג חוב מחוץ לישראל. בנוסף נקבעו הוראות שעה נוספות שתוקפן עד ליום 31 במאוס 2021 בנושאים הבאים: (א) מתן אפשרות למבטח לתת הלוואה, להשקיע בנכס חוב לא סחיר או להשאיל נייר ערך; (ב) הארכת משך הזמן לפירעון הלוואה שלא נפרעה במועדה מ-30 ימי עסקים ל-60 ימי עסקים. (ג) הארכה של הוראת השעה שמאפשרת למשקיע מוסדי להעמיד הלוואות לחוסכים לתקופה של עד 15 שנה, במקום תקופה של עד 7 שנים. תחילתו של חוזר זה ביום פרסומו.

ב. מגבלות חקיקה, תקינה, חוזרים ואילוצים מיוחדים החלים על ניהול השקעות:**א. תקנות ההשקעה**

ניהול ההשקעות של גופים מוסדיים כפוף להוראות הדין החלות על מבטחים ועל קרנות פנסיה וקופות גמל וכן להוראות הממונה, כפי שהן מתפרסמות מעת לעת. במסגרת זו, פעילות ההשקעה כפופה בעיקר לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים), תשע"ב-2012 (להלן בסעיף זה: "תקנות ההשקעה") וכן לחוזר גופים מוסדיים בדבר כללי השקעה החלים על חברות מנהלות ומבטחים אשר תוקן על ידי הממונה בחודש ספטמבר 2016 (להלן בסעיף זה: "החוזר"). תקנות ההשקעה והחוזר וכן הוראות נוספות במסגרת פרק "ניהול נכסי השקעה" בחוזר המאוחד, מסדירים את עיקר מסגרת הוראות הדין החלה על השקעות גוף מוסדי.

תקנות ההשקעה והחוזר מתייחסות בין היתר לנושאים הבאים: א. מגבלות לחשיפה לתאגיד בודד וקבוצת תאגידים, חשיפה מצטברת לחמשת התאגידים הגדולים ביותר וחמשת קבוצות התאגידים הגדולות ביותר כהגדרתן בתקנות; ב. השקעה בחו"ל במדינות שדירוג האשראי שלהן הוא (BBB-) ומעלה או חברות ב OECD; ג. הגבלת החזקה באמצעי שליטה של תאגיד עד ל- 20%, למעט שותפויות ותאגידי נדל"ן לגביהן הותר להגיע לשיעור החזקה של 49% במגבלות מסוימות; ד. מגבלה כמותית להשקעה בזכויות מקרקעין מתוך סך נכסי הגוף המוסדי - עד 15%; ה. מגבלה לגבי שיעור החזקה בסדרת אג"ח סחיר עד 25% מכל סדרה; ו. הגדרת צדדים קשורים לגוף המוסדי והטלת מגבלות כמותיות (בשיעור של עד 5% מנכסי עמיתים ושיעור של עד 10% מההון העצמי עבור הנוסטרו) על השקעות בצדדים כאמור; ז. בנוסטרו - דרישה לקביעת כללים לניהול הנכסים כנגד ההתחייבויות לרבות לעניין מידת התאמת מח"מ נכסי ההשקעה, שיעור הנזילות ותנאי ההצמדה למאפייני ההתחייבויות; ח. קביעת כללים לתיקון חריגות אקטיביות ופסיביות מהוראות תקנות ההשקעה, דיווחים וסנקציות.

בהתאם לקבוע בתקנות ההשקעה והחוזר, קרן הפנסיה המנוהלת על ידי החברה רשאית להשקיע בניירות ערך של חברות מצדדים קשורים עד לשיעור של 5% מסך נכסי הקופות ו/או הקרנות, ומאידך היא מוגבלת באותו אופן השקעת כספים שכנגד פוליסות תלויות תשואה ונכסי הנוסטרו של מבטח (שעד כניסת תקנות ההשקעה והחוזר לתוקף לא הוגבלה במגבלה כמותית ספציפית כאמור). נכון למועד פרסום הדו"ח החברה עומדת במגבלות האמורות.

• מגבלות על החזקה

בהתאם לדינים שונים, נמנות החזקות הקבוצה בתאגידים שונים - הן החזקות בנוסטרו והן החזקות עבור אחרים (כגון: כספי קופות גמל וקרנות פנסיה) - ביחד עם החזקות בעלי השליטה בקבוצה, במישרין ו/או בעקיפין באותם תאגידים (להלן: "ההחזקה המצרפית"). בשל מגבלות ההחזקה הקיימות בדין לגבי תאגידים בענפי פעילות מסוימים (כגון: תאגידים בנקאיים, מבטחים, חברות תקשורת) ו/או ביחס להחזקות בתאגידים שהינם צדדים קשורים של הקבוצה, ההחזקה המצרפית האמורה עלולה להיות מוגבלת והקבוצה עלולה להיות מנועה לעיתים מלהגדיל החזקות בניירות ערך של תאגידים כאמור, ולעיתים אף להידרש למכור החזקות קיימות, לרבות מהחזקות הקבוצה עבור אחרים. לעניין זה ראו גם מגבלות אחזקה מכוח חוק הריכוזיות.

ב. הוראות רשות המיסים בדבר מתן פטור מניכוי במקור – במשיכת סכומים מקופות גמל לבעלי הכנסות נמוכות מיום 22.1.2020

ככלל ועל פי המצב הנהוג כיום, אדם המבקש למשוך סכומים מקופת גמל באופן חד פעמי וכן המבקש למשוך סכומים ממרכיב הפיצויים אשר לא ניתנו לגביהם הנחיות ניכוי מס מהמעסיק, נדרש לפנות למשרד השומה לצורך קבלת אישור ניכוי מס במקור ולהציגו בפני קופת הגמל, חברת הביטוח או קרן הפנסיה (להלן: "המשלם"). ביחס למשיכה של סכומים נמוכים (כספי פיצויים עד 10,000 ₪; כספי תגמולים לקצבה עד 15,000 ₪; ומשיכה של כספי פיצויים עד 5,000 ₪ וכספי תגמולים לקצבה עד 4,000 ₪ באותה בקשה) הוחלט לקבוע הוראות למתן פטור מניכוי מס במקור אשר בהתקיימותן ובכפוף לקבלת הצהרה חתומה מהמבקש, המשלם ישלם למבקש את הסכומים כאמור ללא ניכוי מס במקור וזאת מבלי שיוצג בפניו אישור פקיד השומה. יודגש כי בכל שנת מס תותר רק משיכה אחת מתוקף הוראות אלה ללא ניכוי מס במקור מכל הקופות שעל שם המבקש.

3. מאפיינים והתפתחויות בענף הפנסיה:

להלן פירוט המאפיינים וההתפתחויות בענף הפנסיה, ככל שהדבר רלוונטי לקרנות פנסיה ותיקות:

1. שיטות שיווק

הואיל והחברה סגורה למצטרפים חדשים לא מבוצעת פעילות שיווק למעט פעילויות שימור והגדלת צבירות של עמיתים קיימים.

2. התפתחויות בהסכמי ביטוח משנה

אין לקרן או לחברה ביטוח משנה.

3. חוקי המס החלים על החברה

להוראות מיסוי וחוקי המס החלים על החברה ראה ביאור 9 לדוחות הכספיים של החברה המנהלת.

4. תחרות

קרנות הפנסיה הוותיקות הינן קרנות הסגורות לעמיתים חדשים ולכן התחרות בענף זה מועטה באופן יחסי, וזאת בצירוף העובדה כי לא ניתן כיום להעביר עמיתים מקרן אחת לקרן אחרת.

5. השפעת חוקים, תקנות והוראות חדשות על עסקי קרן הפנסיה בתקופת הדוח ועל נתוני הדוח**הכספי**

להשפעת החוקים, התקנות וההוראות החדשות על עסקי קרן הפנסיה בתקופת הדוח ועל נתוני הדוח הכספי ראה פירוט בסעיף 2 לעיל.

6. כניסה ושיווק תחומי פעילות חדשים, לרבות תכניות ביטוח ושירותים הקשורים לביטוח ושאינם**קשורים לביטוח**

לא היו שינויים בפעילות החברה בנושאים שבנדון.

4. מצב כספי**התפתחויות שחלו בסעיפי המאזן בתקופת הדו"ח**

א. שינויים בהתחייבות הפנסיונית (אלפי ש"ח):

שינוי (%)	2019	2020	
10.2	4,999,924	5,442,831	התחייבות לפנסיונרים
5.8	7,879,154	8,335,751	התחייבות לפעילים - זכויות שכבר נצברו
6.0	2,285,012	2,421,392	התחייבות לפעילים - זכויות שייצברו בעתיד
(4.3)	2,391,686	2,288,039	התחייבות לעמיתים לא פעילים

5. תוצאות הפעילות

א. גרעון במאזן האקטוארי (באלפי ש"ח):

2019	2020	
(103,759)	(6,821)	גרעון אקטוארי לאחר סיוע ממשלתי בגין כרית הבטחון

לפירוט בנושא הגרעון האקטוארי ראה דוח אקטוארי ובפרט נספח ה' - הערות אקטואר.

ב. השפעת שינויים בהנחות ובבסיסים האקטואריים, אם היו כאלה, בתקופת הדוח בהשוואה לתקופה שקדמה לה.

למידע אודות שינויים אלו ראה דוח אקטוארי ובפרט נספח ה' - הערות אקטואר.

ג. התפתחויות יוצאות דופן בהתחייבות לעמיתים:

ההתפתחות, במשך השנתיים האחרונות בסך כל המאזן, בהתחייבות הפנסיונית ובעודף ההכנסות על ההוצאות (באלפי ש"ח).

2019	שינוי באחוזים	2020	
11,592,076	5.2	12,200,181	סך כל המאזן (1)
11,549,644	4.0	12,013,897	התחייבות פנסיונית (2)
1,628,367	(62.6)	609,353	עודף ההכנסות על ההוצאות (3)

1. בשנת הדוח גדל סך כל המאזן בשיעור של כ- 5.2% לעומת שנת 2019.

2. בשנת הדוח סעיף ההתחייבויות הפנסיוניות גדל בשיעור של כ-4% לעומת שנת 2019.
3. בשנת הדוח עודף ההכנסות על ההוצאות הסתכם בכ- 609,353 אלפי ₪, וזאת לעומת סך של כ- 1,628,367 אלפי ₪ בשנת 2019. עיקר השינוי נובע מהתשואות שהושגו בשוקי ההון, להרחבה ראה סעיף 7 להלן- סקירת ההתפתחות הכלכלית במשק ושוק ההון.
- ד. להלן ניתוח והסברים למרכיבי דוח הכנסות והוצאות, בעניינים הבאים:
- מרכיבים עיקריים של דוח הכנסות והוצאות, לרבות הכנסות מהשקעות, עודף הכנסות מהשקעות ודמי ניהול.
- להלן פירוט נתונים כספיים עיקריים מהדוח הכספי של הקרן:

<u>2019</u>	<u>שינוי באחוזים</u>	<u>2020</u>	
<u>אלפי ש"ח</u>	<u>%</u>	<u>אלפי ש"ח</u>	
1,558,163	(65.6)	536,290	<u>סך הכל הכנסות מהשקעות (1)</u>
116,356	4.6	121,090	<u>סיוע כספי מהאוצר (2)</u>
<u>הוצאות</u>			
46,102	4.1	47,977	<u>דמי ניהול לחברה מנהלת (3)</u>
1,628,367	(62.6)	609,353	<u>עודף הכנסות על הוצאות (4)</u>

1. סעיף הכנסות מהשקעות בשנת 2020 הסתכם בהכנסות של כ- 536,290 אלפי ₪ וזאת לעומת הכנסות של כ- 1,558,163 אלפי ₪ בשנת 2019. עיקר השינוי נובע מהתשואות שהושגו בשוקי ההון, להרחבה ראה סעיף 7 להלן- סקירת ההתפתחות הכלכלית במשק ושוק ההון.
2. לקרן ניתן, מדי שנה, סיוע כספי ממשרד האוצר, וזאת בהתאם להנחיית הממונה מיום 11 בדצמבר 2003. הסיוע ניתן כפיצוי על הקטנת שיעור אגרות החוב המיועדות לקרנות הפנסיה הוותיקות המאוזנות אקטוארית. בשנה זו, קיים גידול בסעיף זה, של כ- 4.6% לעומת השנה הקודמת. הגידול בסיוע הכספי מושפע ביחס ישר מהגידול בסך הנכסים שאינם אגרות חוב מיועדות.
3. דמי הניהול לחברה המנהלת בשנת 2020 עמדו על סך של 47,977 אלפי ₪ מהמהווה גידול של כ- 4.1% מדמי הניהול בשנה קודמת. עיקר הגידול בדמי ניהול נובע מדמי ניהול מהצבירה אשר מושפעים ביחס ישר בגידול ההון.
4. עודף הכנסות על הוצאות בשנת 2020 הינו בסך של 609,353 אלפי ₪, הירידה בעודף ההכנסות על הוצאות נובעת בעיקר הירידה בסעיף הכנסות מהשקעות (סעיף 1 לעיל).

- **השפעת עונתיות על תוצאות הפעילות של קרן הפנסיה**
הפקדות דמי גמולים במהלך חודש דצמבר גבוהות באופן יחסי מההפקדה הממוצעת במהלך השנה. הסיבה לכך נעוצה בעובדה שאוכלוסיית העמיתים העצמאיים בקרן מפרישה בדרך כלל בחודש דצמבר סכומים הגבוהים מההפקדות השוטפות במהלך השנה.
- **שינויים בהיקף דמי הגמולים**
בשנת 2020 דמי הגמולים הסתכמו בסך של כ- 208,087 אלפי ₪, לעומת סך של כ- 215,447 אלפי ש"ח בשנת 2019.
- **שינויים מהותיים בשיטת חישוב המאזן האקטוארי בהשוואה לתקופה קודמת**
לפרטים בדבר שינויים מהותיים בשיטת חישוב המאזן האקטוארי בהשוואה לתקופה קודמת ראה דוח אקטוארי ובפרט נספח ה' הערות אקטואר.

6. תחזית תזרימי כספים

- פירוט מלא של תחזית זרמי הכספים של קרן הפנסיה מתשלום וגביית דמי גמולים, הכנסות מהשקעות וגביית דמי ניהול ניתן למצוא בנספח י' לדוח האקטוארי.
- (א) פדיון מואץ של זכויות עמיתים: אין.
- (ב) נכסים שלגביהם קיים קושי במימוש: אין.
- (ג) חובות של מעסיקים ועצמאיים, מבטחי משנה, מבוטחים, יתרות סוכנים וחייבים עסקיים אחרים, שהפיגור בגבייתם עלול להשפיע על תזרים המזומנים של קרן הפנסיה: אין.
- (ד) גביית חובות ע"י העברת נכסים ולא במזומן: אין.

7. סקירת ההתפתחות הכלכלית במשק ושוק ההון**תיאור הסביבה העסקית**

פעילות הקרן ותוצאותיה מושפעות במידה רבה משוקי ההון, המצב הכלכלי, הפוליטי והביטחוני בארץ ובעולם, אשר משליך על נכסי הקרן, על היקף התביעות ועל עלויות שונות הכרוכות בתפעולה. להלן התייחסות להתפתחויות מרכזיות בסביבה המאקרו כלכלית שהינן בעלות השפעה על פעילות הקרן: שנת 2020 התאפיינה בתנודתיות רבה של שוקי ההון, הן בארץ והן בעולם, עקב השפעת נגיף הקורונה. ברבעון הראשון של השנה נרשמו ירידות שערים חדות, אשר התמתנו בהמשך השנה.

7.1 התפתחות במשק ובתעסוקה בישראל

שיעורי הצמיחה וכן שיעורי ההשתתפות בכוח העבודה, שיעור האבטלה ורמות השכר משפיעים על היקף ההפקדות, בעיקר ואף עשויה להיות להם השפעה על היקפי התביעות.

א. צמיחה

בשנת 2020 בהשפעת מגפת הקורונה ירד התוצר בשיעור של כ-2.4% בלבד (הציפיות היו פסימיות מכך), לאחר עליה בשיעור של כ-3.5% בשנת 2019. ברבעון הרביעי של 2020 עלה התוצר בשיעור של כ-6.3% (במונחים שנתיים), זאת על-פי האומדן שפרסמה הלמ"ס. על-פי תחזית חטיבת המחקר של בנק ישראל מחודש ינואר 2021, צפוי התוצר לצמוח בשנת 2021 ב-6.3% על-פי תרחיש החיסון המהיר (התחסנות מהירה של האוכלוסייה עד מאי 2021), וב-3.5% בלבד על-פי תרחיש החיסון האיטי (תהליך התחסנות מתמשך יותר – עד יוני 2022).

ב. נתוני תעסוקה

על פי נתוני סקר כוח אדם של הלמ"ס לחודש ינואר 2021 (פורסם בפברואר 2021):

- אחוז הבלתי מועסקים מכוח העבודה בקרב בני 15 ומעלה הינו 4.4% (לעומת 3.1% בסוף שנת 2018).
- שיעור האבטלה המורחב (לאור משבר הקורונה) עומד נכון לחודש דצמבר על 13.2%. יצויין כי נכון לחודש ינואר 2021 ולאחר הכניסה לסגר השלישי באופן מלא שיעור זה עלה לכ 18.4%.

על-פי תחזיות בנק ישראל מחודש ינואר 2021, שיעור האבטלה המורחב יעמוד בסוף 2021 על כ-9.6% לפי תרחיש החיסון המהיר ועל כ-12.5% לפי תרחיש החיסון האיטי.

אינפלציה

בשנת 2020 ירד מדד המחירים לצרכן בכ-0.7%, זאת על רקע מגפת הקורונה והירידה בפעילות הכלכלית כתוצאה ממנה. לעומת זאת, בשנת 2019 עלה המדד ב-0.6%. התחזקות השקל כמו גם הירידה המשמעותית במחירי הנפט בשנת 2020 הם הגורמים המהותיים אשר הובילו לירידה במדד השנה. לאחר תקופת הדוח פרסמה הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה את מדד המחירים לחודשים ינואר שירד בשיעור של כ-0.1%. תחזית האינפלציה של בנק ישראל (מינואר 2021) לשנת 2021 עומדת על שיעור של 0.6% בתרחיש החיסון המהיר, ועל 0.1% בתרחיש החיסון האיטי.

התפתחות שיעור הריבית והתשואות

ריבית בנק ישראל עומדת על שיעור של 0.1% נכון לסוף שנת 2020. בנק ישראל לא צפוי לשנות את הריבית לאור האינפלציה הנמוכה, ובתחזיותיו מציג טווח תחזית של 0%-0.1% לשיעור הריבית בסוף 2021. להלן נתוני הריבית חסרת הסיכון הצמודה בישראל (בהתאם לאג"ח ממשלתיים צמודי מדד) לטווחים שונים:

טווח לפדיון	נכון ליום 31 בדצמבר 2020	נכון ליום 31 בדצמבר 2019
באחוזים		
5 שנים	(0.9)	(0.8)
10 שנים	(0.6)	(0.5)
20 שנים	0.002	0.3

ירידה בעקום הריבית ושינויים בתלילותו יש בהם כדי להביא בתנאים מסוימים להגדלת ההתחייבויות הפנסיוניות של הקרן בעקבות התאמת ריבית ההיוון המשמשת בחישוב ההתחייבויות הפנסיוניות. מאידך, ירידה כזו עשויה להביא לרווחי הון בצד הנכסים. מנגד, עלייה בעקום הריבית ושינויים בתלילותו עשויים להוביל לתופעה הפוכה. ההשפעה המשולבת תלויה במבנה הנכסים וההתחייבויות ובמאפייני השינוי בעקום.

ג. התפתחויות בשוק ההון בישראל

לתשואות בשוק ההון השפעה על נכסי הקרן ועל סעיף הכנסות מהשקעות של קרן הפנסיה
ושל החברה המנהלת.

להלן נתוני השינוי במדדי מניות ואג"ח עיקריים בישראל:

מדדי מניות

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		באחוזים
2019	2020	2019	2020	
4.2	14.6	15.0	-10.9	ת"א 35
8.9	24.1	40.3	18.1	ת"א 90
5.5	16.5	21.3	-3.0	ת"א 125
5.7	19.3	26.1	29.4	ת"א צמיחה

מדדי אג"ח

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		באחוזים
2019	2020	2019	2020	
0.9	1.3	8.7	0.8	כללי
0.0	3.3	7.3	-0.6	תלבונד צמודות
1.3	2.1	8.6	-0.1	תלבונד שקלי
0.9	1.7	10.3	1.2	ממשלתי צמוד מדד
0.9	-0.2	8.3	1.3	ממשלתי שקלי

ד. התפתחויות במצב הכלכלי בעולם

שנת 2020 הושפעה באופן מהותי ממשבר הקורונה, אשר שיתק את כלכלת העולם במשך כ-3 רבעונים ופגע מהותית בצמיחה העולמית. בניסיון להתמודד עם המשבר וגלי התחלואה נקטו מדינות העולם במדיניות של סגרים, מה שהביא לפגיעה משמעותית בפעילות הכלכלית בעולם. נדמה כי תחילת היציאה מהמשבר סומנה על ידי הודעות של חברות התרופות על הצלחה בפיתוח חיסון כנגד הנגיף ומדינות העולם החלו במרוץ אחר הצטיידות במלאי חיסונים והשקת תהליך חיסון האוכלוסייה.

ארה"ב – בשנת 2020 התכווצה הכלכלה האמריקאית בשיעור של כ-3.5% וברבעון הרביעי בשיעור של 2.5% (במונחים שנתיים). שנת 2020 כאמור התאפיינה בהשפעות נגיף הקורונה וההתמודדות מולו הן בפן הרפואי והן בפן הכלכלי מה שהביא למדיניות של הרחבה מוניטרית חסרת תקדים ע"י הבנק המרכזי כאשר במהלך השנה הוריד הבנק את הריבית לרמה של 0%-0.25% והזרים כסף לשוק בהיקף של טריליוני דולרים ע"י רכישת אג"חים בקצב של 120 מיליארד דולר בחודש. בנוסף נקטה הממשלה בצעדים פיסקאליים מרחיבים חסרי תקדים שכללו הזרמות של כ-3.5 טריליון דולר בדמות מענקים לאזרחים, עסקים ורשויות מקומיות. שיעור האבטלה נכון לסוף שנת 2020 עמד 6.8%. בבחירות לנשיאות שהתקיימו בחודש נובמבר גבר המועמד הדמוקרטי, ג'ו ביידן, על הנשיא (הרפובליקאי) המכהן, דונלד טראמפ. בבחירות לסנאט זכו הדמוקרטים לרוב.

אירופה – הכלכלה האירופית התכווצה בכ-5% ברבעון הרביעי (לעומת רבעון קודם, בקצב שנתי) ובכ-7% בשנת 2020, זאת בעקבות התפשטות הקורונה וצעדי סגר מחמירים שנקטו המדינות. במהלך הרבעון הרביעי, לאחר שמרבית מדינות אירופה חוו גל נוסף של התפרצות המגיפה, הבנק המרכזי האירופי המשיך להפעיל את תכניות נכסים בהיקף של 120 מיליארד אירו לחודש. מדינות האיחוד המשיכו את תכניות התמרוץ הפיסקאליות בהיקף של 3.2 טריליון אירו לתמיכה בעסקים, בין היתר על מנת שאלו לא יפטרו עובדים ועל מנת לסייע לסקטורים שנפגעו ממשבר הקורונה וסיוע ישיר לאזרחי מדינות האיחוד. שיעור הריבית נותר ללא שינוי, אולם הוחלט להקל עוד יותר על הבנקים לקבל מימון על ידי העמקת הריבית השלילית בה הם לווים. שיעור האבטלה הממוצע עומד על 8% נכון לתום שנת 2020.

סין – המדינה הראשונה שחוותה את התפרצות הנגיף ובין היחידות בעולם שנראה כי השתלטה לחלוטין על הנגיף עוד בתחילת הרבעון השני. סין הינה מהמדינות היחידות בעולם אשרו חוו צמיחה ב-2020: ברבעון הרביעי התרחבה כלכלת סין בקצב של 2.6% (במונחים רבעוניים), ובסה"כ ב-2020 צמחה הכלכלה ב-2.3% (במונחים שנתיים). בתקופה זו הממשל הסיני המשיך לתמרץ את הכלכלה הסינית באמצעים פיסקאליים שכללו השקעה בתשתיות, תמיכה בממשלות המקומיות, הפחתת מיסים ודחיית תשלומי הלוואות. הבנק המרכזי הפעיל תכניות לתמיכה בנזילות והפחתת שיעורי הריבית.

שערי חליפין

במהלך שנת 2020 התחזק השקל מול מרבית המטבעות, כאשר מול הדולר התחזק בשיעור של כ-7% ונחלש מול היורו בכ-1.7%. ברבעון הרביעי לשנת 2020 התחזק השקל מול הדולר והאירו בשיעור של כ-6.6% וכ-2% בהתאמה.

יתרות מטבע החוץ בבנק ישראל נכון לסוף 2020 עומדות על כ-179.5 מיליארד דולר.

בנק ישראל המשיך להתערב בשוק המט"ח במהלך השנה ולבצע רכישות במטרה להאט את קצב התחזקות השקל, וכמו הן הכריזו על תוכנית להתערבות עתידית ב 2021 בסך של כ 30 מיליארד \$ לאותה מטרה.

בשנה זו החל בנק ישראל להפעיל תוכניות כאלו ואחרות לסיוע ותמיכה בשוק ובמשק, כגון תוכניות לרכישת אג"ח מדינה בסך של 85 מיליארד ₪, תוכנית לרכישת אג"ח קונצרני בסך של 15 מיליארד ₪ כמו גם תוכניות שונות למתן אשראי לעידוד עסקים במשק באמצעות הבנקים אשר בחלקן נותן מימון לבנקים בריבית של -0.1%.

א. שוקי המניות בעולם

להלן תשואות נומינליות במדדי המניות בעולם:

<u>מדדי מניות</u>				
<u>לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 בדצמבר</u>		<u>לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר</u>		
2019	2020	2019	2020	
(6.2)	8.9	22.5	7.0	באחוזים
(4.5)	14.2	35.6	43.5	דאו ג'ונס
(12.1)	18.4	18.2	16.0	נאסד"ק
(11.0)	14.9	26.4	-7.1	ניקיי טוקיו
(12.5)	9.7	12.1	-14.3	קאק פריז
(18.3)	7.0	25.5	3.5	פוטסי לונדון
(11.2)	13.8	25.8	14.1	דאקס פרנקפורט
				MSCI WORLD

8. ניהול סיכונים

את הסיכונים העיקריים אליהם חשופה הקרן ניתן לסווג לשני סוגים: סיכונים חיצוניים שאינם בשליטת הקרן ולוועדת ההשקעות והדירקטוריון של הקרן אין יכולת להתמודד איתם, וסיכונים פנימיים עימם יש לוועדת ההשקעות והדירקטוריון של הקרן כלים ויכולות להתמודד.

סיכונים חיצוניים מרכזיים

א. שינויים בהנחות אקטואריות – שינויים בהנחות האקטואריות כגון תוחלת חיים, שכר ממוצע וכו' שמשפיעים על ההתחייבות האקטוארית אך אין להם השפעה על נכסי הקרן, כך שהם עלולים ליצור עודף התחייבויות על נכסים (גירעון אקטוארי).

ב. אירועים קטסטרופאליים – אירועים כגון מגיפות, רעידת אדמה וכו' יב יכולים להיות בעלי השפעה על היקף ההתחייבויות של הקרן.

ג. שינויי חקיקה ורגולציה – תקדימים משפטיים, שינויי רגולציה ושינויים חשבונאיים, יכולים להשפיע על ערכן של התחייבויות הקרן ו/או על ערך נכסיה.

סיכונים הכרוכים בתיק ההשקעות

א. **סיכוני שוק** – נכסי הקרן ואף התחייבויותיה חשופים לירידת ערכם כתוצאה משינויים במחירי שוק כגון: שיעורי ריבית, מחירי ני"ע, שערי חליפין, אינפלציה וכד'. אי השגת התשואה לפיה חושבו זכויות העמיתים בעת ההפקדה ולאחריה, עשויה לגרום לתנודתיות בזכויות אלה.

ב. **סיכוני אשראי בתיק נכסים** – הסיכון לירידת ערכם של נכסי חוב כתוצאה מחדלות פירעון, ירידה באיכות האשראי של הצד הנגדי, פתיחת מרווחי האשראי בשוק או כתוצאה מהסדרי חוב, ריכוזיות בתיק האשראי, במנפיק, קבוצת מנפיקים, בענף ו/או באזור גאוגרפי, עלולה להעצים את החשיפה לסיכוני אשראי.

ג. **סיכוני נזילות** – סיכון הנובע מאי יכולת הקרן לספק את צרכי הנזילות שלה. סיכון זה נובע מאי הודאות שקיימת לגבי עיתוי התשלומים מחד וזמינות מקורות מאידך. צורך אפשרי לגיוס מקורות באופן בלתי צפוי ובזמן קצר עשוי לחייב מימוש נכסים משמעותי בתנאי לחץ ומכירתם במחירים הנמוכים ממחירי השוק. צורך כזה עלול להיווצר בנסיבות מסוימות, כתוצאה מעזיבת עמיתים.

סיכונים פנימיים מרכזיים

א. **סיכונים תפעוליים** – סיכון להפסד כתוצאה מאי נאותות או כשל של תהליכים פנימיים, של אנשים או של מערכות או כתוצאה מאירועים חיצוניים. החשיפה נובעת מתהליכים הקשורים באופן ניהול, רישום ושיוך זכויות העמיתים, תשלום תביעות, גביה, רכש, שכר, הזנת נתונים למערכות מידע וניהול נכסי הקרן. מנהלת הסיכונים מגישה לדירקטוריון דיווח שנתי הכולל סקירה של הסיכונים התפעוליים.

ב. **סיכוני השקעה** - ועדת ההשקעות של הקרן דנה בישיבותיה בסיכוני ההשקעה השונים של התיק וגיבשה מדיניות וכללי השקעה בכדי לצמצם סיכונים אלה. במסגרת זו ועל מנת לתת מענה במדיניות ההשקעות הכוללת לסיכונים המתוארים לעיל, קבעה ועדת ההשקעות של הקרן הקצאת נכסים מפורטת וכן מסגרות פעילות, כללי השקעה, כללי פיזור וחשיפה, מדדי ייחוס וכללי דיווח ובקרה.

מדיניות ההשקעות של הקרן נבחנת אחת לתקופה ע"י דירקטוריון הקרן וועדת ההשקעות של הקרן מתכנסת בתדירות של אחת לשבועיים וכמו כן מתבצעות בקרות ונערכים דיונים ספציפיים בעניין השקעות משמעותיות. הועדה מקבלת עדכון שוטף לגבי מצב התיק, הערכות כלכליות, עדכון בנוגע לשווקים, אלטרנטיבות השקעה, הצעות השקעה ובחינת ביצועים. כמו כן, מנהלת הסיכונים מדווחת לוועדה מידי חודש לגבי מדדים ותרחישי קיצון, ומידי רבעון מגישה דו"ח מפורט לגבי כלל החשיפות וניתוחן, לוועדת השקעות ולדירקטוריון.

הדירקטוריון דן ומאשר מדיניות ניהול סיכונים הכוללת התייחסות תפיסתית, ארגונית ותהליכית לניהול הסיכונים הכולל בחברה, וכן התייחסות למגבלות החשיפה לסיכונים בניהול הקרן והחברה המנהלת, כפי שנקבעו במסגרת מדיניות ההשקעות ומדיניות האשראי. מדיניות ניהול הסיכונים מפרטת גם את הכלים המשמשים למדידת הסיכונים השונים ולבקרתם ודרכי ההתמודדות עם הסיכונים. החשיפות לסיכונים אלה נמדדות ומנותחות ע"י מנהלת הסיכונים ומדווחות לוועדת השקעות ולדירקטוריון.

9. הערכת בקורות ונהלים לגבי הגילוי**א. הוראות המפקח לגבי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי**

המפקח פרסם בשנים האחרונות מספר חוזרים (להלן: "חוזרי המפקח") שנועדו ליישם את דרישות סעיף 302 וסעיף 404 של ה-SOX Act, בחברות ביטוח, בחברות המנהלות קרנות פנסיה וקופות גמל, בקרנות פנסיה ובקופות גמל (להלן: "הגופים המוסדיים"). בהתאם, כללה החברה, את המידע בכפוף להוראות הדין והדיווח ובמועדים כפי שנקבעו בהוראות אלו.

ב. סעיף 302 וסעיף 404 של ה-SOX Act – אחריות ההנהלה לגבי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי

בהתאם לחוזרי המפקח, המבוססים על סעיף 302 וסעיף 404 של ה-SOX Act, וכפי שפורט בדוחות הדירקטוריון הקודמים של החברה, החברה פעלה ופועלת באופן שוטף ליישום ההליך הנדרש בהתאם להוראות האמורות, שכלל בחינה של תהליכי העבודה והבקורות הפנימיות המבוצעות, וזאת על פי השלבים ובמסגרת המועדים שנקבעו בחוזרים. במסגרת זאת, אימצה החברה את מודל הבקרה הפנימי של Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO), המהווה מסגרת מוגדרת ומוכרת המשמשת לצורך הערכת הבקרה הפנימית, כולל העדכון שבוצע במודל ומחויב החל מ 15 בדצמבר 2014.

הנהלת הגוף המוסדי, בשיתוף המנכ"ל ומנהל הכספים של הגוף המוסדי, העריכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הגוף המוסדי. על בסיס הערכה זו, מנכ"ל הגוף המוסדי ומנהל הכספים הסיקו כי לתום תקופה זו הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הגוף המוסדי הינן אפקטיביות על מנת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהגוף המוסדי נדרש לגלות בדוח השנתי בהתאם להוראות הדין והוראות הדיווח שקבע הממונה על רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

במהלך התקופה המכוסה המסתיימת ביום 31 בדצמבר 2020 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של הגוף המוסדי על דיווח כספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הגוף המוסדי על דיווח כספי.

כמו כן, לא התגלו חולשות מהותיות או אירועים מהותיים מסוף שנת 2020 ועד מועד אישור הדוחות.

הצהרות המנהלים, בהתייחס לתהליכים הרלוונטיים, בהתאם לחוזרי המפקח, מצורפות להלן לאתר דוח דירקטוריון זה.

דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר הבקרה הפנימית על דיווח כספי

ההנהלה, בפיקוח הדירקטוריון, של עתודות קרן פנסיה לשכירים ועצמאיים בע"מ (להלן: "החברה") אחראית לקביעתה וקיומה של בקרה פנימית נאותה על הדיווח הכספי. מערכת הבקרה הפנימית של החברה תוכננה כדי לספק מידה סבירה של ביטחון לדירקטוריון ולהנהלה של החברה לגבי הכנה והצגה נאותה של דוחות כספיים המפורסמים בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) והוראות הממונה על רשות שוק ההון. ללא תלות בטיב רמת התכנון שלהן, לכל מערכות הבקרה הפנימית יש מגבלות מובנות. לפיכך גם אם נקבע כי מערכות אלו הינן אפקטיביות הן יכולות לספק מידה סבירה של בטחון בלבד בהתייחס לעריכה ולהצגה של דוח כספי.

ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון מקיימת מערכת בקרות מקיפה המיועדת להבטיח כי עסקאות מבוצעות בהתאם להרשאות ההנהלה, הנכסים מוגנים, והרישומים החשבונאיים מהימנים. בנוסף, ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון נוקטת צעדים כדי להבטיח שערוצי המידע והתקשורת אפקטיביים ומנטרים (monitor) ביצוע, לרבות ביצוע נהלי בקרה פנימית.

הנהלת החברה בפיקוח הדירקטוריון העריכה את אפקטיביות הבקרה הפנימית של החברה על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2020, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במודל הבקרה הפנימית של ה-Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO). בהתבסס על הערכה זו, ההנהלה מאמינה (believes) כי ליום 31 בדצמבר 2020, הבקרה הפנימית של החברה על דיווח כספי הינה אפקטיבית.

עתודות קרן פנסיה לשכירים ועצמאיים בע"מ
שם התאגיד

25 במרס, 2021
תאריך

שמות החותמים:

1. דורון סט – יו"ר הדירקטוריון _____
2. שלום בן עיון – מנכ"ל _____
3. מנשה מאירי – מנהל כספים _____